

ŽELEZNIČAR

GLASILO SLOVENSkih ŽELEZNIŠKIH NASTAVLJENCEV

UREDNIŠTVO
se nahaja v Ljubljani, Franca Jo-
žefa cesta 5.
UPRAVNIŠTVO
Dunaj V. Bräuhausegasse 84.

Izhaja vsakega 1. v mesecu.
Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina:
za celo leto 4.40 K
za pol leta 2.20 K
za četrt leta 1.10 K
Po-amezna številka 18 vin.

Štev. 3 in 4.

V Ljubljani, 1. februarja 1916.

Leto XX.

Sodrug! Sodružice!

Strašne rane seka vojna delavskemu razredu. Delavske družine životarijo v bedi in skrbah za vsakdanji kruh. Očetje in starejši sinovi so že mesece in mesece na bojišču, žene, matere in otroci se pogrezajo čim dlje bolj v revščino. Delavec živi vedno — naj bo vojna ali mir — iz rok v usta. Prihrankov nima, s katerimi bi si pomagal v dnevih brezposelnosti in pomanjkanja. Strokovne organizacije sicer pomagajo kolikor le morejo, a izčrpati ne smejo svojih skladov, ker jih čakajo ravno po vojni težke naloge. Družine vpoklicanih delavcev dobivajo državno podporo, ki je pa seveda odmerjena po razmerah mirnih časov. Ali danes je dosegla draginja tako stopinjo, da so te podpore komaj za kruh. Otroci prezebajo v strganih oblekah, delavski domovi so mrzli, delavske žene žive v obupu, ker nimajo sredstev, da preskrbe svojim otrokom toplo obleko. Ali tudi one delavske družine, katerih očetje so ostali doma in še delajo, žive v pomanjkanju, ker ne narašča njihov zaslužek sorazmerno z vsak dan hujšo draginjo. **Solidarnost proletarcev, ki se je izkazala že nešteto krat, naj pomaga tudi sedaj!**

Slovenski proletarci, slovenske proletarke! V imenu vseh bednih delavskih otrok, mater in družin Vas pozivljamo, da prihitite na pomoč! Vemo, da težko utrpite ravno v sedanji draginji, ki pa niti ni še dosegla viška, vsak vinar. Vemo pa tudi, da smo še vsikdar uspešno priklicali Vašo požrtvovalnost in zato ne dvomimo, da se odzovete našemu klicu tudi sedaj, vsak po svoji moči.

Podpisani zastopniki delavskih organizacij so osnovali »Podporni sklad«, v katerega naj se stekajo vinarji razredno zavednih slovenskih delavcev in delavk in iz katerega naj dobivajo podpore organizirani delavci in njihove družine.

Konsumno društvo za Ljubljano in okolico je položilo temelj temu skladu z znatnim prispevkom 250 K, da počasti spomin prerano umrlega sodruga Ivana Klemenčiča. Prispevali so še drugi sodrug, tako da je nabranega okolo 400 K. — Vsak prispevek bomo izkazovali v »Delavcu«. Dobrodošel je še tako majhen znesek. Prispevke pošiljajte na naslov:

Alojzija Stebi, Ljubljana, Franca Jožefa cesta šte. 5.

Sodrug, sodružice! V težkih časih Vas pozivljamo v imenu preizkušene razredne delavske solidarnosti, da pomagate lajšati bedo delavskih družin. Ker pa vemo vsi, da nam ne pomaga nihče, če si ne pomagamo sami in ker vemo, da ne smemo izgubiti nikogar iz naših vrst, če hočemo delovati po vojni za naše visoke, plemenite cilje, zato Vas kličemo v najtežjih dneh. Prepričani smo, da najdemo odprta srca pri vseh naših sodrugih in sodružicah.

V Ljubljani, 18. januarja 1916.

**Josip Kopač, s. r. Anton Kristan, s. r.
Ivan Mlinar, s. r. Viktor Zore, s. r.
Josip Zupan, s. r.**

Vzorno delo cenzure.

Zadnje številko »Železničarja« je rdeči svinčnik državnega pravdnika izdatno očistil predala našega itak zelo skromnega glasila. Bele proge, ta dokument avstrijske kulture, o katerem se bodo belili glave še naši potomci, se je raztegnil nad polovico lista. Citatelji našega lista, katerim je skrivnostno postopanje naše vojne cenzure španska vas, so se povpraševali zaman in ugibali o »zločinu«, ki ga bi bil izvršil urednik, da ni to zapazil slavni cenzor in preprečil nevarnost. Ali kdor mora v tem bridkem času pisati list in nastopati objektivno napram vsem problemom, ta ima mnogo težje stališče kakor državni pravdnik, ki le črta, ne da dopusti razgovor o vsebini »nevarnega« članka. Vsled tega ni mogoče biti tolažljiva tistih, katerim naj služi časopis. Danes, ko ima vesten žurnalista podvojeno dolžnost, da pove svoje mnenje, je časopisje prenehalo biti odmev javnega mnenja.

Ali pri vsi previdnosti, s katero urejamo list, je to, kar je v zadnji številki gospod državni pravdnik črtal, za nas največje presenečenje. Zakaj je državni pravnik ravno pri zadnji številki prešel v tako divjo ofenzivo... to nam je nerazrešljiva uganka.

H koncu se to:

Če ima gospod pl. Hochenburger, ki je še zmeraj justični minister in katerega naloga je tudi nadzorovanje cenzorjev, količkaj interesa na tem, kaj delajo njegovi cenzorji, mu prav radi stavimo na razpolago polno mapo materiala.

Pozor vodstva krajevnih skupin.

V okrožnici štey. 27/1915 z dne 12. novembra 1915 smo Vam sporočili o uspehu naše intervencije meseca novembra v železniškem ministrstvu v zadevi podelitve denarnih podpor in mezdnih doklad zaradi neznosne draginje. Ravno tedaj smo

LISTEK.

Osip Dymov:

Vislice*.

Mračno moli visoko zidovje proti nebu, na katerem ne sveti najrahljejši odsev zvezde. Veter tuli in ječi...

Vsi, ki stoje okolo, čutijo, da ne prinese vzhajajoče solnce ne veselja, ne olajšave tesnim srcem. Kakor siv oblak bo viselo na nebu in ropotanje voz bo britko odmevalo, kakor da tolče na senca. V tej umirajoči jesenski noči prikazuje duh za čisto naraven dogodek, da mučijo in — obešajo ljudi...

Tako je, kakor bi morali hoditi čez dvorišče popolnoma neslišno. Nihče ne dvigne oči, ker ve

vsakdo, da pozorno gledajo skozi omrežena okna vsi prestrašeni nesrečniki, ki imajo za seboj nemirno noč brez spanja.

Gotovo je, da ne razločujejo ničesar. In vendar jih pretresa strahota in jim težko leži na tilniku in ramenih — tam na drugem dvorišču na običajnem prostoru bo nekdo obešen.

Ves večer so slišali zamolkle udarce, ki so prihajali iz one smeri. Sedaj je vse tiho. Ali vendar odmevajo še udarci sekire po dolgih celicah, pretresajo kamne... Vsi ujetniki prisluškujejo in zdi se jim, da jih še vedno čujejo.

Obsojenec se trese. Od mraza...? Njegovega obraza se ne vidi. Pa saj tudi nihče ne misli na to, da bi pogledal. Večkrat slišijo, kako zdeha. Levo nogo vleče za seboj in le s težavo gre dalje. To je res nesreča! Usmrtitev se zavlačuje in vendar je srčna želja vseh, da bi bil hiter konec teh muk in da zapuste ta prostor v največji naglici.

Državni pravdnik misli, da bi bilo treba obsojenca podpreti. Kakor da je uganil to njegovo

misel, stopi v tem trenutku zdravnik k obsojencu in ga prime za roko.

Ni popolnoma jasno, kakšen grozen občutek se je zbudil v nesrečniku ob dotiklaju, ali zatulil je tako strašno, brezumno kakor preplašena žival, ki vidi, da ni več rešitve.

Skoraj v istem trenutku se oglase strašni kriki iz vseh mračnih oken, ki gledajo na dvorišče, besne kletve odmevajo, tako je, kakor da tuli tudi mrtvo kamenje.

Ves prestrašen odmakne zdravnik roko in stražnik, ves zaripel od jeze, udari ujetnika s pestjo na glavo, da bi molčal.

Ali kako naj se zaduše vsi oni divji kriki, ki prihajajo iz nevidnih oken in ki preglašajo vse stokajoč, a obenem grozeč glas, glas, ki toži in preti...

Državni pravdnik stisne glavo med ramena, kakor da se hoče skriti in orožniški stotnik grize ustnice, pa se ziblje mehanično semintja.

Kdor gre sedaj čez dvorišče, ne misli več na to da bi hodil tiho. Vsak hiti in obsojencu se menda mudi še najbolj, da napravi konec. Ali sedaj

* Iz 20. številke dunajske »Arbeiter-Zeitung«.

Vam tudi sporočali o zahtevah glede denarnih podpor in mezdnih doklad, katere smo predložili železniškemu ministrstvu. Del teh zahtev je bil rgodno rešen že meseca decembra 1915. Delavci so dobili malo izboljšanje, in sicer se je zvišala meja doklade za otroke od 50 na 70 vinarjev, definitivnemu oseboju se je podelila božična podpora v višini septembarske denarne podpore vsem onim, ki niso dobili kake remuneracije.

Sedaj smo ekselenci železniškemu ministru vnovič predložili spomenico, v kateri zahtevamo za januar 1916 takojšnjo dovolitev denarnih podpor, če se medtem ne dovoli kako bolj obsežno izboljšanje.

Zahtevali smo, da se izplača tudi ženam, katerih možje so vpoklicani ali pa militarizirani za december 1915 in januar 1916 denarne podpore. Za žene vpoklicanih delavcev smo zahtevali, da dobe podpore in sicer diferenco med prejšnjim zaslužkom in sedanjim državnim prispevkom. Če bi pa bilo to nemogoče, pa od časa do časa denarne podpore.

Delavcem naj se razširi najvišjo mejo doklade za otroke od 70 vin. na 1 krono, z veljavo od 1. januarja t. l. Naravno je, da se morajo potem tudi zvišati mezdne doklade. Utemeljili smo to predlogo s tem, da je upravičeno, če to zahtevajo delavci pri tako naraščajoči draginji.

Nadalje smo zahtevali, da se razširijo že obstoječe mezdne doklade in doklade za otroke tudi na delavke.

Končno smo zahtevali za vse uslužbenke, da se jim dovolijo podpore, kakor jih je dobivalo premikalno osebje in sicer do tedaj, dokler se ne ustanove železničarske delavnice za izdelovanje in popraviljanje obuval.

Zaradi izplačila denarnih podpor za mesec januar izjavlja ministrstvo, da se še ni odločilo, ker so sedaj v finančnem ministrstvu posvetovanja in proračunovanja, da bi dobivali eventuelno vsi državni uslužbenci stalno draginjsko doklado. Dokler se pa ta zadeva ne reši, tudi železniško ministrstvo ne more ničesar ukreniti. Če bi pa trajala posvetovanja o skupni zadevi le predolgo, se dovolijo med tem časom denarne podpore železničarjem.

Spomenico, ki smo jo predložili železniškemu ministrstvu priobčimo v prihodnji številki »Železničarja«.

Naravno je, da ukrenemo vse, da dosežemo uspeh. O rezultatih Vam poročamo ob času.

Dolžnost Vaša pa je, da o tem poučite soderuge.

Žene vpoklicanih ali pa militariziranih delavcev naj se pouče, da naprosijo v službenem potu upravo za denarno podporo. Seveda je treba vložiti za vsako tako ženo dobro utemeljeno prošnjo, v kateri se navedejo resnični podatki o plači in stanarinski dokladi moža; koliko dobi žena po odbitku na roke, koliko ima otrok in koliko so stari, koliko plačuje stanarine, koliko izda za šolske po-

trebsčine, koliko pošilja žena možu v blagu in denarju in če podpira starše ali druge sorodnike itd. Kadar se službenim potom vložijo take prošnje, pošljite nam prepis. Kjer je to mogoče, naj se napravi skupno prošnjo več takih žen. Tedaj je treba priložiti prošnji seznamek s prej navedenimi podatki, ki morajo biti natančni in resnični. Samobsebi umevno je, da se ob teh prilikah pouče žene o koristih organizacije.

O izvršitvi teh korakov bomo poročali v »Železničarju«.

Z bratskim pozdravom

po nalogu eksekutive avstrijskih železničarjev:

Josip Tomschik,
drž. poslanec.

Josip Kopač,
dež. tajnik.

Vprašanje o cenah moke.

V decembru je odredila vlada, da se povišajo cene za moko. To je zbudilo pri delavskem ljudstvu nevoljo, ker že itak trpi vsled silne draginje drugih živil. Socialno demokratični poslanci so vložili takoj krepak protest, ki je imel tudi uspeh. Vlada je odnehala in povišala le cene za najfinejšo moko in pšenični zdrob. Ta preklic povišanja cen za moko je utemeljevala vlada s socialno političnimi oziri.

Ni treba dolgih utemeljevanj za to, da je treba ravno cene za moko in kruh uravnavati iz socialno političnih ozirrov. Moka in kruh, ki sta bila že v mirnih časih najpoglavitejša hrana delavskih mas, ne preneseta absolutno nobenega povišanja cen, ker so narasle cene za druga potrebna živila že do skrajnosti. Če bi se povišale cene, bi delavstvo enostavno ne moglo več kupovati moke in kruha. Mesa si danes delavec ne more kupovati, čeprav dokazuje zdravniška veda, da je meso neobhodno potrebna hrana za ljudi, ki težko delajo. Saj si niti takozvani srednji stanovi ne privoščijo dandanes več mesa. Moka in kruh sta odmerjeni danes na najnižjo izmero za vsakega posameznika, ker smo odrezani od vsakega tujega dovoza. In odvisnost glede moke, v kateri smo v Avstriji zastran Ogrske, ne dovoljuje danes nikakršnega povišanja izmere. Na seji ogrskega državnega zbora z dne 4. januarja je izjavil ministrski predsednik grof Tisza, da bo uravnavala Ogrska pač ravnovesje glede preskrbljevanja obeh državnih polovic z moko. A to ravnovesje ne bo tako, da bi dobivali avstrijski konsumentje enako mero kruha kakor ogrski. Dejal je dalje: »Tudi v mirnem času ne konsumira avstrijski konsument toliko kruha kakor ogrski. A ne zato, ker živi morda slabše, temveč zato, ker živi boljše, ker je njegov konsum mnogovrstnejši in ker tvori kruh pri avstrijskem konsumentu manjši del za prehrano potrebnih živil kakor pri ogrskem konsumentu.«

Ker ne dopuščajo avstrijski cenzorji niti najrahlejših kritik o ogrskih zadevah, zato ne moremo kritično osvetliti izjave ogrskega ministr-

skega predsednika. Da pa vidijo naši delavci, da kruh in moka nista povsod tako draga kakor pri nas, navajamo zanimivo statistiko iz Nemčije. Tudi Nemčija ni agrarna dežela, a vendar imajo tam cenejši kruh. Pred izbruhom vojne so bile povprečne cene za moko v Nemčiji sledeče: Ržena moka po 36 pfenigov, pšenična moka 2. vrste po 44 in pšenična moka prve vrste 48 pfenigov. V Avstriji pa so bile povprečne cene v istem času: Za pšenično moko po 38 in 46 vinarjev za kilogram. V septembru so že poskočile te cene na 50 in 60 vinarjev. Preden pa so bile izdane še narredbe o najvišjih cenah, so prodajali pri nas najbelejšo pšenično moko po 1 K 20 vin. do 1 K 50 vin. za kilogram. Tudi v Nemčiji so narasle cene, a vlada je kmalu energično posegla vmes in preprečila vse umazane špekulacije z moko. Tako velja v Nemčiji 1 kilogram ržene moke 66 vinarjev, 1 kilogram pšenične moke 2. vrste 76 vinarjev in 1 kilogram pšenične moke 1. vrste 1 K 12 vin. Tudi kruh je v Nemčiji precej cenejši kakor pri nas. Če bi bile pa ostale pri nas one cene za moko, ki jih je izdala vlada v decembru, tedaj bi bil to naravnost usoden udarec za delavstvo.

Priznati pa moramo vladi, da so bili pri preklicu povišanih cen merodajnejši socialno politični oziri nego fiskalni. Vlada je povišala cene za to, ker vojnišitni urad ne dobi zadostnega kritja pri nižjih cenah. Vlada ni hotela zvaliti tega deficita kratkomalo na državni zaklad. Minister za notranje zadeve, princ Hohenlohe je ob tej priliki namreč dejal, da mora vladati tudi med vojno vestna finančna politika in da ne more prevzeti državni zaklad poleg ogromnih vojnih bremen še bremen draginje.

Da je odstopila vlada od svojega prvotnega načrta in odzvela s tem prebivalstvu težko skrb, to je pač priznanje k socialni politiki in ga tudi tako upoštevamo. Država ima korenine svoje sile v ljudstvu, v njegovem zdravju in blagostanju. To so priznali med sedanjo vojno tudi na takih mestih, odkjer so prihajale prej na račun ljudstva ostrejšje besede. Danes priznava vsakdo, da je vsa oskrba, ki vzdržuje silo in zdravje ljudstva, tudi obenem važen del državnega zaklada. Potemtakem je tudi vsak socialno politični ozir na interese splošnosti vestna finančna politika. Dobra politika za prehranitev ljudstva je danes tudi zahteva za dober izid vojne, obenem pa tudi pot k miru, ker ustvarja temelje, na katerih zgradimo bodočnost.

Amerika se smeje.

Evropski narodi se medsebojno uničujejo, ameriški velekapital pa si osvojuje med evropske trge. Vojna je usula na ameriške kapitaliste pravcati zlati dež. Dve bogati žetvi in velikanski izvoz industrijskih proizvodov, kakršni ni bil še nikdar, je privabil v ameriška pristanišča evropske ladje, obložene z zlatom. Ameriški vrednostni papirji,

dvigne glavo — ali bo govoril? Ne, skoraj se boji, da ne pride prepozno, še hitreje kakor prej vleče bolno nogo za seboj.

Državnega pravdnika — mlad človek je še — se polasča občutek, da ne pozabi nikdar te grozne noči z njenim tuljenjem in njenimi kiki in z divjim begom skozi temo. Tako mu je, kakor da je padel v brezdnjo, iz katerega se dvigne z dušo, ki je ne prestraši nič več in ki ne vzljubi nikdar več.

Izpučenega krvnika niso mogli dobiti, zato so določili za ta posel kurjača.

Ostuden človek je... škili. Da se opogumi, so ga opijanili, tako da še smrdi po alkoholu.

Prižgali so svetilko. Pokaže se nekaj vrst opeke. Mašno obleko duhovnikovo ožari luč, kovinasti gumbi uniform zablestje. Zdravnik si prižge cigareto, ki tvori v temi majhen, rdečkasto rumen kolobar.

Krvnik vzame vrečo, belo kakor mrtvaški prt, vzpne se in jo nategne obsojencu čez glavo. Čeprav opravlja danes prvič posel krvnika, izvršuje svoje delo tako dobro kakor izurjen strokovnjak.

Sedaj stoji sredi skupine velika vreča čudnih oblik in vsa bela. In ta vreča se giblje...

Mali, rdečkasti kolobarček postaja manjši in ugaša. Veter mrši krvniku lase. Zgoraj ob oknih zamrjo kiki... Vse je tiho... In ta mir je še bolj pretresljiv, še bolj strašen nego kričanje...

Neslišno zdrči z bruna vrv, ziblje se nekaj trenutkov nad živo vrečo.

Novi krvnik poizkuša zadrgniti vrv. Zaziblje se... Tedaj postavi čuvaj svojo svetilko na tla in mu hiti na pomoč... tavajoč v temi...

Svetilka osvetljuje v tem trenutku le spodnji del vreče... čez vlažna tla se vleče ozka bela proga, v katerej se razločujejo oblike nog.

Naenkrat zgine svetla proga... nekaj kamnov pride na njeno mesto — to je vse.

Državni pravdnik zatisne oči.

Naenkrat se zvije vreča na tleh — vrv se je pretrgala!

Čuvaj vzame svetilko in pristopi bliže. Vreča se giblje. Okroglo oblike telesa so bele, drugo je vse črno... dokler se ne zaokroži vse in je razlita belina čez in čez.

Dve roki krilita obupno, nenaraven glas, brez zvoneč se zasliši, glas, ki ni prav nič podoben glasu obsojenca — vrv mu je prerezala vrat.

In glas kriči:

»Vendar je konec, hvala bogu! Odvezite, spustite me!«

In bela vreča se giblje zopet, se vzpne, se okrene... Naenkrat se prikaže glava, človeška glava s pametnim izrazom:

»Zakaj se ne ganete? Sam se vendar ne morem osvoboditi! Pritožim se pri državnem pravdniku!«

Mož hoče govoriti jezno, a se mu ne posreči. Tako je, kakor da je izgubil možnost, da ojači svoj glas z naglasom — brezvočno, enolično prihajajo besede iz ust.

Navzoči strme srepro pred se.

»Pritožim se pri senatu, pri justičnem ministru!«, nadaljuje grozna glava, »v časopisih objavim.«

Kakor da govori človek v spanju.

»Dovelj imam,« začena zopet. »Nič več me ugodno rešen že meseca decembra 1915. Delavci vse življenje bom pohabljen.«

UČITEL

registravna

ki so bili nekoč last evropskih kapitalistov, so našli zopet pot v blaginje ameriških magnatov. Znatno so se znižale vsled tega vsote, ki jih je morala plačevati ameriška industrija in ameriška država kot obresti in dividende Evropi. Odkar je vojna, je posodila Amerika najmanj 750 milijonov dolarjev tujini. Poleg tega velja še od 16. novembra 1914 dalje zakon, da spravijo banke lahko v promet precejšen del svojih rezerv, ki so jih morale prej nalagati. Vse to pripomore, da je vedno več kapitala prostega.

Ker imajo sedaj ameriški kapitalisti mnogo razpoložljivega denarja, so se odločili, da posejejo in pozanjejo polja, ki jih puščajo evropski kapitalisti vsled vojne v nemar. Velika družba »American International Corporation«, se je ustanovila s 50 milijoni, da gospodarsko osvoji zlasti Rusijo, Južno Ameriko in Kitajsko. Pri tej družbi so zastopani najmočnejši ameriški finančniki in najdennejše ameriške banke. Družba se bavi z vsem. Od teh bank je najsilnejša »National City bank«, ki je otvorila med vojno že svoje podružnice v Južni Ameriki. V kratkem otvori podružnico tudi v Peterburgu. V prej imenovani »American International Corporation« so kot ravnatelji — 24 jih je — zastopniki najrazličnejših podjetij: Ogden Armour od konzervnih tovarn, Corey od orožarnic, »kralj železnic« Hill in od zloglasne petrolejske družbe Rockefeller, dalje Stone, solastnik tvrdke, ki napravlja po vsem svetu električne naprave, Stone bo tudi predsednik nove družbe, Straight pa bo podpredsednik, ki je bil priporil svoj čas tvrdki Morgan težke milijone v vzhodni Aziji.

Ker računa družba na velikanski dobiček, je seveda poskrbela, da pride tudi v prave roke. Delnice so dvoje vrst. Za 49 milijonov dolarjev je navadnih akcij, za en milijon pa ustanovnih akcij, ki so razdeljene med ravnatelje družbe. Te akcije dobe 20 odstotkov dobička, 7 odstotkov pa pride na ves ostali kapital 49 milijonov. Poleg tega spravljajo tudi še visoko plačo.

Družba prične s svojim delovanjem v Južni Ameriki. Razvoj Južne Amerike je zastal vsled vojne v Evropi, ker je izostal evropski kapital. Najprej kupi družba v Londonu in Parizu južno-ameriške vrednostne papirje, da si zagotovi na ta način moč. Največji dobiček pa si obetajo od Rusije, kjer mislijo kopati rude in graditi železnice. Družba si hoče prilastiti ruske koncesije, a podjetja financirati v Zedinjenih državah. Tako bi se ustvaril v Rusiji velik trg za ameriške stroje in druge industrijske proizvode.

Družbi pa se niti ne bo treba mnogo potegovati za koncesije po državah, ker vabijo že sedaj nekatere države ameriški kapital, obetajoč mu mastne profite. Konkurence si ji sedaj tudi ni bati. Zlasti Rusi in Kitajci vabijo ameriške kapitaliste. Čim dlje traja vojna, tem žalostnejše postajajo razmere za evropski kapital, a tem sijajnejše za ameriški.

Govori zmedeno, to uvidijo vsi. Kurjač, ki je nocoj krvnik, nagne glavo in ga topo gleda. Ne ve, kaj storiti. Male, rdeče točke ni več. Državni pravdnik ne prenese več pogleda, ki ga zasleduje, vzdihne in se okrene. Križ, ki ga drži duhovnik, leho zazveni.

Ne da bi bil na jasnem, nadaljuje obešenec z mirnim, brezvočnim glasom:

»Povelje ste imeli, da me obesite. Obesili ste me. Če živim ali ne, to je za Vas vseeno. Ali da bi me obesili dvakrat, te pravice nimate!«

V tem trenutku stoji čuvaj k njemu, ga vrže na tla, zagrabi konec vrvi in jo nateguje...

»Nimate pravice!« protestira vreča krepko. »Nimate pravice! To je prvič v Evropi!«

Krvnik se ne zgane. Šele ko ga spomni čuvaj na njegovo dolžnost z brco, se loti dela in čez nekaj minut sta zadavila žrtev s tem, da sta ga vlačila po vlažnem kamenju.

Vsa upehana sta. Državni pravdnik si po-
stavlja prstom okolo vratu. Veter zapihlja in blede se zaznava jutro...

Dopisi.

Nabrežina. Podporni sklad za železničarje je imel 4. januarja 1916 v kurilnici shod, na katerem je rešil odbor nekaj važnih vprašanj. Blagajnik podpornega sklada je poročal, da je bilo v lanskem novembru 14 K dohodkov, v decembru nič, ker ni bilo nič odtegnjeno kurilniškemu oboju. Krivda zadene pisarno. Odbor sklenu, da dobi teh 14 K G. M. kot podporo ob boleznih njegove matere. Sodrug Jan vpraša, ali naj se še vzdrži »Podporni sklad« ali ne, ker se je vrnilo že večina vpoklicanih železničarjev, sklad pa je bil ravno ustanovljen v ta namen, da se podpirajo družine vpoklicanih. Zborovalci sklenujejo, da naj se obdrži »Podporni sklad« v kurilnici in sicer za obolele uslužbence. Zborovalci sklenujejo, da se odtegne odslej vsak mesec od plače po 1 krono. Kadar se nabere nekaj denarja, se sklepa o razdelitvi.

Nabrežina. Nabrežinski železničarji se bridko pritožujejo nad razmerami, ki vladajo v nabrežinski restavraciji. V tej restavraciji smatrajo železničarje za ljudi druge vrste. Preden se zljubi restavracijskemu uslužbencu postreči gostu železničarju, poteče že lep čas in skoraj bi bilo treba napravljati pismene prošnje. Menda je denar železničarjev še vedno toliko vreden kakor denar drugih! Tudi cene za jedila in vino so tako pretirane, da železničarji kmalu ne bomo mogli več zahajati v restavracijo. Ali ni nikogar, ki bi nekoliko očistil te razmere?

Trst. Krajna skupina Trst II. (c. kr. drž. žel.) se zahvaljuje vsem onim nabiralcem in darovalcem, ki so ali dali ali nabirali prostovoljne prispevke za družino prerano umrlega sodruga Kovarčiča. Posebno se zahvaljuje gospodu Wirtiču in Kokollu, kakor tudi uradniku pristavu Gundlerju za njihov obilen trud. Zahvala gre tudi vsem onim, ki so spremili dragega rajnika k večnemu počitku.

Zidanmost. Krajna skupina pozivlja spoštovane člane, da prinese članske knjižice blagajniku sodr. Šusterju v svrhu potrditve članskih prispevkov. Vsak naj tudi vrne izposojene društvene knjige. Zaostali člani naj poravnajo svoj dolg. Naročbe in razdelitev »Eisenbahnkalender« prevzema sodr. Fran Šuster.

Krajna skupina v Zidanem mostu vabi na občni zbor, ki bo 4. februarja 1916 ob 8. zvečer v društvenih prostorih. Dnevni red: 1. Poročila: a) Predsednika, b) blagajnika, c) kontrole. 2. Volitev novega odbora. 3. Raznoterosti.

Iz uradnih listov.

REZULTAT VOLITEV V OSOBNO KOMISIJO JUŽNE ŽELEZNICE.

Skupina strojne in vlakopospeševalne službe.

Sekcija poduradnikov:

Člani:

Oddanih glasovnic 648, neveljavnih 0, praznih 86, veljavnih 649. Izvoljeni so: Fran Zweng, Maribor s 548, Josip Pörtl, Dunaj s 543, Alojzij Preprost, Mürrzuschlag s 542 glasovi.

Namestniki:

Oddanih glasov 649, neveljavnih 2, praznih 88, veljavnih glasov 647. Izvoljeni so: Lavoslav Obilt-schnig, Gradec s 530, Nikolaus Hohenegger, Inmost s 528, Anton Stratil, Reka s 523 glasovi.

Sekcija slug.

Člani:

Oddanih glasov 475, neveljavnih 3, praznih 109, veljavnih glasov je bilo 472.

Izvoljeni so: Julij Jaich, Dunaj s 336, Henrik Zwenck, Bruck s 374 in Ivan Gerngross, Gradec s 373 glasovi.

Namestniki:

Oddanih glasov 475, neveljavnih 0, praznih 113, veljavnih glasov 475.

Izvoljeni so: Koller Josip, Maribor s 378, Anton Hutter, Lienc s 375, Anton Franek, Dunaj s 375 glasovi.

Med Hutterjem in Franekom je odločila kocka. Franek je prvi, Hutter drugi namestnik.

Skupina prometnega vozovnega oboja.

Sekcija poduradnikov.

Člani:

Oddanih glasov je bilo 269, neveljavnih 1, praznih 64, veljavnih 268.

Izvoljeni so: Nace Sturm, nadsprevodnik, Dunaj s 191, Viljem Scheibin, nadsprevodnik, Inmost s 190, Leonhard Križek, nadsprevodnik, Matz-leinsdorf s 189 glasovi.

Namestniki:

Oddanih glasov 268, neveljavnih 1, praznih 64, veljavnih 267 glasov.

Izvoljeni so: Adolf Wildbauer, nadsprevodnik, Kuistein s 188, Viktor Lackner, nadsprevodnik, Celovec s 187, Vencel Hlavaczek, nadsprevodnik, Maribor s 186 glasovi.

Raznoterosti.

Provizijski sklad južne železnice. Na zadnji odsekovi seji provizijskega sklada južne železnice je zahteval sodrug Glaser pojasnil glede naknadnega vplačila prispevkov članov, ki so pri vojakih. Znano je, da morajo povrniti člani provizijskega sklada, če so vpoklicani, naknadno plačati vse zamujene prispevke, da si ohranijo vse pravice. Večina je pa težko vplačevala zamujene prispevke. Zato je predlagal sodrug Glaser, naj se raztegne doba za naknadno vplačilo prispevkov. Odbor je pritrdil temu predlogu in sklenil, da vplačujejo člani zaostale prispevke v 60 mesečnih obrokih.

Kolekovina za tožbe pri razžaljenju časti. V avstrijski justični upravi so uvedli z novim letom novo uredbo, ki je velikega pomena za naše pravno življenje. Doslej je izvrševala država brezplačno vse obravnave pri zasebnem razžaljenju časti, odslej pa je predpisana za obe stranki znatna kolekovina, ki je tem višja, čim dlje traja obravnava. Kdor bo torej iskal odslej zadoščenja pri razžaljenju časti, bo moral dobro pregledati svoje finance. Prve obravnave po novi odredbi so bile pred nekim dunajskim prizivnim senatom in so veljale: Za prve pol ure obravnave je bilo treba plačati 5 K kolekovine, za vsako nadaljnjo pričeto poluro pa po 10 K. Razen tega je treba plačati za protokol 5 K in za razsodbo 5 K. Kdor ne more teh pristojbin plačati takoj, tega nociónirajo, to se pravi: Plačati mora trikratno kolekovino, ki se izterja. Za eno tako obravnavo je plačal pred nekim dunajskim sodiščem nekdo 45 K za kolekovino. Ta kolekovina ima eno dobro lastnost, da ostrasi marsikoga pred tožbo, ki je doslej letal za vsak prazen nič na sodišče. Po drugi strani je pa otežkočena nepremožnim ljudem vsaka resna in upravičena tožba pri razžaljenju časti. Ker pa »sklepa« med vojno pri nas vse zakone le § 14, zato ni čudno, da ima vsak zakon coklio.

Velikanski proces proti voditeljem strokovnih organizacij. V Čikagi pripravljajo velikanski proces proti 50 voditeljem strokovnih organizacij. Obdolženi so, da so izvršili v zadnjem boju v stavbinskih podjetjih različne »zločine«, tako n. pr. da so organizirali čete in jih tudi plačevali, ki so terorizirale podjetnike in delavce, ki so hoteli delati. Obtožnica pravi, da so pobile leta 1913 te čete šip v izlozbah za 120.000 K, leta 1914 pa celo za 180.000 K, da so izsilili brezvestni uradniki strokovnih organizacij od podjetnikov nad 1 milijon. Obdolženci taje vse to in hočejo dokazati, da so oboroževali podjetniki stavkokaze, ki so vpeljali naravnost strahovlado. Šipe da so pobijali od steklarjev plačani ljudje. V Ameriki vladajo v gospodarskih bojih pač popolnoma drugačna sredstva in ti boji so navadno zelo srditi. Pogostokrat pride do pravega boja, pri katerem obleži marsikdo mrtev in jih je veliko ranjenih.

Roparji v okolici Reke. Od novega leta sem so dobile orožniške postaje vse polno ovadb o tatvinah in ropih cele ciganske družbe. Cigani so neko žensko v njeni koč s sekiro težko poškodovali in kočo izropali, nekega pastirja pa so z noži razmesarili in odgnali mu dve ovci. Sedaj je 300 vojakov in orožnikov zaprlo mejo in je upati, da pride vsa roparska družba pravici v roke.

Podporni sklad za ostalim svojcem.

Od 7. novembra do konca decembra 1915 so bile izplačane naslednje posmrtnine:

164. a Leisenberger Josip, Gradec II.	200 K
232. a Groier Jurij, Stadlau	100 K
233. a Mačna Franc, Kolin	100 K
256. Humpl Rosina, Kralup	100 K
257. Bag Marija, Teichstadt	100 K
258. Pollak Vencel, Dunaj III.	200 K
259. Onda Marija, Brno I.	50 K
260. Schlosser Franc, Kadno	100 K
261. Neumann Eva, Florisdorf I.	100 K
262. Petersek Ivan, Oderburg	200 K
263. Satler Edmund, Komotav	200 K
264. Spendri Josip, Celovec	200 K
265. Rester Ana, Schwarzach	100 K
266. Franz Josef, Sporitz	100 K
267. Weber Ana, Eger	75 K
268. Herget Marija, N. Oberleutendorf	100 K
269. Hudlaček Ivan, Znain	100 K
270. Konrad Josip, Bischofshofen	200 K
271. Greifensteiner Ferdo, Eisenerz	200 K
272. Wechselberger Josip, Hetzeldorf	100 K
273. Matz Emilia, Komotav	100 K
274. Berner Josip, Stauding	100 K
275. Červenka Ivan, Teplice	100 K
276. Niegler Matija, Gradec I.	200 K
277. Schmied Vinko, Favoriten II.	100 K
278. Muron Anton, Mistek	200 K
279. Majken Fran, Gradec	100 K
280. Oberlauer Jurij, Mauthausen	100 K
281. Strobel Marija, Naislengbach	50 K
282. Wedam Josip, Trbiž	100 K
283. Fössner Marija, Eisenerz	100 K
284. Hanusch Alojzija, Kleinumchen	100 K
285. Widhalm Marija, Lundenburg	100 K
286. Binder Ivan, St. Polt	100 K
287. Lulek Helena, Trst II.	100 K
288. Wieser Ivan, Rudolfsheim	200 K
289. Wagner Anton, Ustje	100 K
290. König Helene, Oderberg	100 K
291. Lohwasser Emma, Neusattl	100 K
292. Rupp Franz, Gradec II.	100 K
293. Matouschek Ivan, Krausz a/Dr.	200 K
294. Zabitsky Anton, Favoriten I.	200 K
295. Baryl Marija, Florisdorf	100 K
296. Ambrož Martin, Knittelfeld	200 K
297. Grimm Jožefa, Fehring	100 K
298. Berecka Ivana, Mor. Ostravica	100 K
299. Lechner Hugo, Eisenerz	200 K

5975 K

Umrlo je od 1. januarja do 31. decembra 1915: 167 članov in 132 žen, skupaj 299 oseb; za isti čas se je izdalo za odpravnino 37.850 K.

Poročila administracije.

Vsem funkcionarjem krajevnih skupin in vplačilnic in vsem naročnikom nemškega železničarskega koledarja.

Založba »Eisenbahnerkalenderja« prosi, da se jej vpošljejo takoj prejeti zneski za prodane izvođe.

Oni, ki smrtno ponesrečijo in od katerih nismo prejeli police in ne plačila, nimajo pravice do premije 200 K.

Koledarje, ki jih še niste prodali, vrnite takoj administraciji. Te koledarje potrebujemo nujno, ker imamo še mnogo naročil.

Neprodanih koledarjev, ki jih ne vpošljete do 1. februarja 1916, ne sprejmemo namesto denarja. Sodrugi kontrolorji naj raztegnejo svoje delovanje tudi na ta posel.

Poročila centrale.

Seja upravnega odbora 12. januarja 1916: Rešitev neke osebne zadeve. — Poročila administracije in glavnega tajnika. — Rešitev tokočih zadev. — Skupna seja centralnega odbora z izvoljenimi člani B. U. A. 13. januarja 1916: Posvetovanje o korakih, ki jih je treba napraviti za one, ki dobivajo rento za nezgode. — Diskusija o različnih vprašanjih.

VSEBINA ŠT. 1. IN 2. Z DNE 1. JANUARJA 1916.

Članki: In kljub vsemu vendar internacionala. — Sestanek avstrijsko-nemških socialno demokratičnih poslancev. — Pozor! Železniški delavci in uslužbenci c. kr. državne železniške direkcije Trst.

Dopisi: Nabrežina.

Iz uradnih listov: Delavski odbor.

Iz tujine: Vzajemna zveza organizacij železničarjev, transportnih delavcev in rudarjev na Angloškem.

Raznoterosti.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Kopač.
Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Odvetnik in kazenski zagovornik

Dr Jos. A. Tomšič

si usoja javiti, da je otvoril svojo lastno odvetniško pisarno
v Ljubljani, Sodna ulica št. 13.

Najboljši nakup vsakovrstnega modernega in trpežnega obuvala je v

zalogi lastne tovarne

Peter Kozina & Ko.

Ljubljana na Bregu št. 20

(Cojzova hiša).

Garantirana kakovost

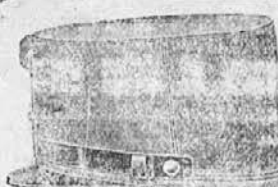
Kavarna „Unione“

TRST

Ulica Caserma in ulica Torre Bianca.

Napitnilna je odpravljen.

Velika zbirka političnih in gospodarskih revij in časnikov v vseh jezikih.

Adalbert Kassig

Ljubljana,
Židovska ulica.

Zavod za uniformo, krznar in izdelovatelj čepic priporoča svojo veliko zalogo vsakovrstnih uniformskih predmetov za železničarje, kakor: čepice, gumbe, rosete, žnore, piščalke i. t. d. Čepice zimске in letne za strojevodje, kurjače itd. v raznih oblikah po najnižji ceni. Postrežba točna.

Naročate in podpirajte delavsko časopisje!

GORČEVA

KOLESA PRIZNANO NAJ
BOLJŠA SEDANJOSTI X

A. GOREC

LJUBLJANA MARIJE TERE:
ZIJE CESTA ŠT. 14 NOVI SVET
NASPROTI KOLIZEJA ZAH
TEVAJTE PRVI SLOV. CENIK
BREZPLAČNO

Splošno kreditno društvo v Ljubljani

registrirana zadruga z omejeno zavezo

obrestuje hranilne vloge od dne vloge do dne dviga po

5%

Franca Jožefa cesta šte. 5.